

Aan de slag met de Dundrum-matrix: een praktische leidraad ter operationalisering van de verschillende beveiligingsniveaus

De Dundrum-matrix is ontwikkeld als een pragmatisch hulpmiddel om de vertaalslag te maken van een Dundrum-scorepatroon naar een passende omkadering en beveiligingsniveau. Deze matrix ondersteunt professionals in het werkveld bij het onderbouwen van hun klinische inschatting rond uitstroombmogelijkheden. Door kenmerken van voorzieningen systematisch te koppelen aan de verschillende beveiligingsniveaus, helpt de matrix richting te geven aan het zoeken naar een geschikte zorgomkadering voor de geïnterneerde persoon. Belangrijk blijft: de matrix werkt ondersteunend, maar het klinische oordeel blijft cruciaal!

Vooraleer in te gaan op de specifieke doelstelling en de opbouw van de matrix, is het belangrijk om te weten dat de matrix is samengesteld op basis van:

- (inter)nationale literatuurstudie;
- aftoetsingsmomenten in de drie Nederlandstalige hoven van beroep, met vertegenwoordiging van diverse zorgsettings uit de verschillende beveiligingsniveaus;
- de fiches ‘vrijhedenbeleid’ op de website www.netwerkeninternering.be; verschillende voorzieningen hebben een eigen fiche waarin de verschillende aspecten per indicator uitgebreid worden toegelicht. Het is handig om deze fiches, naast de matrix, te raadplegen ter uitwerking van het zorgtraject.

Waarom deze matrix?

Binnen de Nederlandstalige netwerken internering groeit de behoefte aan een heldere operationalisering van beveiligingsniveaus. Velen onder jullie zijn inmiddels opgeleid in het gebruik van de Dundrum en passen deze toe in de praktijk. Toch blijkt het niet altijd eenvoudig om concreet te bepalen welk type voorziening aangewezen is. Het is niet de bedoeling, noch realistisch om per score een uniforme lijst van voorzieningen op te stellen. Deze matrix biedt daarom een **pragmatische benadering** door typische kenmerken van voorzieningen per beveiligingsniveau te beschrijven, zonder daarin rigide of uitputtend te zijn.

Hoe werkt de matrix?

De matrix vertrekt van een eenvoudig uitgangspunt: **Wat betekent het klinisch oordeel gebaseerd op de Dundrum-score concreet voor de uitstroom van een cliënt?**

Bijvoorbeeld: Als op basis van de Dundrum-afname wordt ingeschat dat een omkadering nodig is van een type beveiliging score 2, wat zegt dat dan over het soort voorziening/omkadering dat meest gepast is? De matrix helpt om deze inschatting van het beveiligingsniveau (kolommen) concreet te maken aan de hand van herkenbare indicatoren (rijen), zoals bijvoorbeeld camerabewaking, de mate van toezicht, de open of gesloten aard van de afdeling, drugsscreenings, enzovoort. Per kenmerk en beveiligingsniveau wordt omschreven hoe zich dit in de praktijk kan vertalen. 'KAN', want ook dit is geen waterdichte oplijsting. De matrix is er bovendien niet om de voorzieningen in één hokje te plaatsen; afhankelijk van de indicator kan een voorziening onder verschillende scores uitkomen. De uitdaging bestaat er daarom in om alle elementen van het profiel een plaats te geven in de matrix en op basis daarvan een zorgvuldige afweging te maken.

Opnieuw geldt: jouw klinisch oordeel, gestoeld op de Dundrum-afname, blijft cruciaal in de uitwerking van een gepast zorgtraject.

Een concreet voorbeeld:

- **Camerabewaking:** stel dat we op basis van het Dundrum-profiel een klinische inschatting maken dat camerabewaking nodig zou zijn, dan vertelt de matrix jullie dat je minstens moet kijken naar een medium of high securityvoorziening waar dit structureel aanwezig is. Als we afdalen in beveiligingsniveau is dit al minder van toepassing, bv in een low security-omgeving is cameratoezicht nagenoeg afwezig, bij een begeleiding in de maatschappij is deze totaal afwezig. Indien de profielinschatting aangeeft dat cameratoezicht noodzakelijk is, dan helpt de matrix je om in de juiste richting te kijken.

	Begeleiding in de maatschappij (eigen woonst of beschut wonen) (0)	Open afdeling / 24-uurszorg (1)	Low security (gesloten afdeling algemene psychiatrie of open forensische pvt) (2)	For. categoriaal MEDIUM SECURITY (3)	For. Categoriaal HIGH SECURITY (4)
Camera-bewaking	Niet van toepassing.	Niet van toepassing.	Er is geen cameratoezicht. (m.u.v. afzonderingskamer/ verhoogde toezichtkamer)	Cameratoezicht is mogelijk op de afdeling en/of op campus, dit wordt gereguleerd via cameraprotocollen	Cameratoezicht op een groot deel van de site, evenals op een groot deel van de gemeenschappelijke delen binnen in de gebouwen.

Wat mag je verwachten?

De matrix biedt géén sluitend recept, maar wel een stevig kompas. Ze nodigt uit tot reflectie: hoe verhouden de scores van de Dundrum zich tot de kenmerken van de beschikbare zorgomkadering? Ze ondersteunt je bij het maken van een goed onderbouwde afweging, waarbij elk kenmerk – ook niet-instrumentele aspecten zoals motivatie, stabiliteit, attitude, aanvaarding van het zorgproces, justitiële voorwaarden en communicatiestijl – mee in rekening wordt gebracht. Een voorziening kan immers niet geclassificeerd worden op basis van deze cliëntgebonden kenmerken. Dat neemt uiteraard niet weg dat deze wel in de weegschaal moeten liggen bij het trachten toe te leiden naar een juiste omkadering.

Het startpunt voor het gebruik van de matrix is dus het scorepatroon van de Dundrum-afname. **De verdeling van de scores is een belangrijk gegeven, niet (enkel) de eindscore.** Om de vertaalslag te maken naar een passende zorgomkadering, is je **klinisch oordeel** van cruciaal belang.

Tot slot

Het gebruik van de matrix is niet verplicht, maar sterk aanbevolen als praktisch hulpmiddel. Ze kan richting geven aan een zorgtraject, maar is geen eindpunt op zich. Het uiteindelijke doel blijft: een veilige, geschikte en op maat afgestemde oriëntatie van het zorgtraject voor de zorggebruiker realiseren.

Hoewel het gebruik van de matrix potentieel een voorbode kan zijn van een meer gestructureerde indeling van het zorglandschap op basis van beveiligingsniveaus, is dit geenszins de initiële doelstelling. Een dergelijke ontwikkeling vereist een breder maatschappelijk en beleidsmatig debat, ondersteund door verder wetenschappelijk onderzoek – waarvoor in de toekomst nadrukkelijk aandacht wordt gevraagd.

We nodigen jullie uit om met deze matrix actief aan de slag te gaan. Zie het als een ondersteuning in jullie professioneel oordeel en als een rode draad én gedeelde taal tussen betrokken partners binnen het interneringslandschap.

Samen bouwen we verder aan een kwaliteitsvolle, transparante en onderbouwde toeleiding van geïnterneerde personen naar de gepaste zorgomkadering.

Contactgegevens

- Werkgroep Dundrum: werkgroep.dundrum@netwerkeninternering.be
- Onderzoeksgroep: kefor@opzcrekem.be
- Netwerkcoördinator internering FOD Volksgezondheid:
www.netwerkeninternering.be